

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА

„ДИГИТАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Националната програма „Дигитална квалификация“ отговаря на потребността от целенасочени усилия и инвестиции за осигуряване на високо качество на подготовката на ученици, студенти, учители и преподаватели с оглед на дигиталната трансформация на образованието. Програмата е насочена към обезпечаването на системата с кадри, притежаващи високо ниво на дигитална компетентност, с нагласи за усъвършенстване през целия си професионален живот и преподаване на собствените опит и знания.

Бързо навлизащата дигитализация и внедряването на изкуствения интелект, съчетани с поколенческите характеристики на обучаемите, засиленото международно сътрудничество и стремежът за осигуряване на равен достъп до образование за всички слоеве на обществото, поставиха качествено нови изисквания към характера и особеностите на преподаването. Част от отговорите на тези предизвикателства бяха дадени чрез разкриването на академични програми в дистанционна форма на обучение, оборудването на зали, създаване на необходимата инфраструктура, виртуални библиотеки и др. В същото време системата се оказва недостатъчно обезпечена с кадри и неподготвена да отговори на изискванията и очакванията за иновативни методи и форми на преподаване. Това обуславя и необходимостта от създаването на програма за подготовка на учители и преподаватели в областта на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), които на свой ред да обучават ученици и студенти с умения и нагласи за учене в електронна среда.

Липсата на достатъчно квалифицирани преподаватели във висшите училища, които да притежават дигитални умения, съответстващи на съвременните тенденции и изисквания, е резултат от няколко фактора. През последното десетилетие завишеното търсене на ИКТ кадри на пазара на труда доведе до голям интерес от страна на кандидат-студентите към тези специалности и съответно до разкриването на съответните професионални направления в много висши училища. В същото време системата се оказва неподготвена по отношение на необходимия брой подготвени преподаватели. Същевременно вероятността повече завършващи студенти да изберат академична кариера и да станат преподаватели намалява все повече поради високия доход, който

носи работата по специалността в реалния сектор. Естествено, дефицитите в системата на висшето образование повлияват функционирането и на системата на предучилищното и училищното образование.

Конкретните обществени предизвикателства, към които е насочена програмата, са свързани с необходимостта от:

- стимулиране на висшите училища към повишаване качеството на предлаганото образование и на самия учебен процес;
- повишаване на престижа на преподавателската професия сред ИКТ специалистите;
- актуализиране на методите на преподаване, които да включват иновативни подходи и съвременни платформи за обучение.

Предвижда се и изграждането на механизми за осъществяването на системни, целенасочени и адекватни дейности за наблюдение, оценка, прогнозиране и планиране на обученията за повишаване квалификацията в областта на дигиталните технологии на учителите и преподавателите във висшите училища, което ще допринесе за подобряване качеството на образователните услуги и конкурентоспособността на образованието в България.

2. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

2.1. Обща цел

Целта на програмата е чрез допълнително обучение да се преквалифицират преподаватели по други дисциплини и да се обучат представители от практиката, за да могат да преподават дисциплини, свързани с ИКТ и дигитализацията в различните степени на образователната система. В рамките на програмата ще се обучат и учители по различни предмети в системата на средното образование, за да се повишат дигиталните им умения и компетентности и да им се осигурят възможности да се преквалифицират като учители по информатика и информационни технологии.

Повишаването на качеството на висшето образование с оглед на дигиталната трансформация е в съответствие със Закона за висшето образование, Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021 - 2030 година, политиките за развитие на държавните висши училища, Заключениеята на Съвета на ЕС

относно цифровото образование в европейските общества на знанието и Римското комюнике на министрите от държавите членки на Болонския процес.

Програмата ще допринесе и за засилване на връзката между образованието, научните изследвания, работодателите и различните институции в системата на образованието, включително и тези на европейско ниво, в областта на дигиталните технологии и изкуствения интелект.

2.2. Конкретни (специфични) цели

- Преквалифициране на преподаватели от висшите училища по други дисциплини, за да могат да преподават и дисциплини, свързани с ИКТ и компютърните науки, както и да интегрират дигиталната компетентност в собственото преподаване.
- Повишаване на дигиталните умения и компетентности и преквалифициране на учителите в системата на средното образование, преподаващи по други учебни предмети, за да могат да преподават и информатика и информационни технологии.
- Привличане и обучаване на представители от практиката за придобиване на специфични професионални знания, умения и компетентности, позволяващи да започнат да упражняват преподавателска дейност или да водят практически занятия, свързани с ИКТ и компютърни науки във висшите училища.
- Привличане и обучаване на представители от практиката за придобиване на специфични професионални знания, умения и компетентности, позволяващи да започнат да преподават по учебни предмети, свързани с ИКТ и компютърни науки в системата на училищното образование.

3. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Кадрова обезпеченост с обучители по ИКТ-базирани иновативни образователни технологии.

2. Кадрова обезпеченост с преподаватели по дисциплини, свързани с ИКТ и компютърни науки във висшите училища.

3. Кадрова обезпеченост с учители в средните училища, преподаващи по учебни предмети, свързани с ИКТ и компютърни науки в системата на училищното образование.

4. Привлечени представители от бизнеса като преподаватели и водещи практически занятия на студенти във висшите училища.

5. Привлечени представители от бизнеса като учители (в т.ч. по практическо обучение) в системата на училищното образование.

6. Изградена платформа за сътрудничество и създаване на мрежа (от преподаватели, представители на бизнеса и учители) за споделяне на опит, управление на целия процес и поддържане регистър на квалифицираните в областта преподаватели.

7. Съставена програма за компетентностно ориентирано обучение по иновативни образователни технологии, насочена към учителите и преподавателите в областта на ИКТ.

8. Създадена общодостъпна виртуална библиотека (с използване на облачните технологии) с програма, презентации, видеолекции и наръчник по иновативни образователни технологии в интерактивен мултимедиен вариант.

4. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата е насочена към преподаватели от държавни висши училища, акредитирани по реда на Закона за висшето образование, учители от системата на средното образование, както и към представители на бизнеса, които искат да започнат да упражняват учителска и преподавателска дейност.

За постигане целите на Националната програма се провеждат квалификационни обучения на учителите, преподавателите и представителите на бизнеса, разпределени по групи. За подобряване на екипните взаимодействия между преподавателите се провеждат квалификационни обучения в контекста на компетентностния подход. Приоритетна група са настоящи и бъдещи преподаватели по учебни дисциплини и учители по учебни предмети и модули, свързани с работата в дигитална среда, както и представители на бизнеса, които искат да започнат да упражняват учителска и преподавателска дейност.

В края на обучението се издава сертификат въз основа на проведен тест. Преподавателите, преминали успешно обученията и получили съответния сертификат, ще организират семинар в съответното висше училище с осигурено присъствие на представител от МОН и/или лектор от обучаващия екип.

5. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

5.1. Методически и подготвителни дейности:

- създаване на рамка за изготвяне на актуални и адаптивни програми за повишаване квалификацията на преподавателите в областта на ИКТ;
- съставяне на програма за обучение по иновативни образователни технологии и интегриране на компетентностния подход в подготовката на учениците или студентите;
- създаване на общодостъпна виртуална библиотека с презентации и видео-лекции по основните теми на програмата и наръчник по иновативни образователни технологии в интерактивен мултимедиен вариант;
- създаване платформа за сътрудничество и създаване на мрежа (от преподаватели, представители на бизнеса и учители) за споделяне на опит, управление на целия процес и поддържане регистър на квалифицираните в областта преподаватели.

5.2. Обучителни дейности:

- популяризиране на програмата с цел привличане на преподаватели, учители и специалисти от практиката, които да се включат в обученията;
- процедури за кандидатстване и подбор на участници в обученията;
- провеждане на обучения по екипно взаимодействие в процеса на теоретичната и практическата подготовка на студентите;
- въвеждане на иновативни образователни технологии в традиционното обучение;
- провеждане на синхронно дистанционно обучение (в реално време) с използване на: видеоконферентни системи, виртуални учебни зали и др.;

- провеждане на асинхронно дистанционно обучение (в произволно време) с използване на виртуални библиотеки в облака с електронни ресурси в: текстов/графичен формат; видеоформат; виртуални лаборатории и др.;
- провеждане на курсове за технологична и методологична подготовка на учителите и преподавателите за:
 - ✓ използване на интерактивни презентационни системи;
 - ✓ създаване на интерактивни, мултимедийни и интернет-свързани учебни ресурси, в т.ч. презентации, подпомагащи преподаването и ученето;
 - ✓ използване на облачни технологии;
 - ✓ използване на 3D скенери и 3D принтери;
 - ✓ използване на добавена, виртуална и смесена реалност;
 - ✓ използване на дигиталните технологии за оценяването на прогреса и постиженията на студентите;
 - ✓ поддържане на киберхигиена и осигуряване на киберсигурност.
- организиране на семинари във висшите училища с осигурено присъствие на представител от МОН и/или лектор от обучаващия екип;
- осигуряване на механизми за обратна връзка и оценяване на потребностите на преподавателите във висшите училища и организиране на курсове/обучения за повишаване на квалификацията им.

Обученията ще осигурят възможност на желаещите да упражняват учителска и преподавателска дейност, да придобият и усъвършенстват ключови умения и професионални компетентности в областта на дигиталните технологии, които да използват в процеса на обучение на ученици и студенти. Придобитите знания и умения по време на обучението ще допринесат за актуалността на методите на преподаване и на учебните планове и програми, за адекватната подготовка и професионална реализация на студентите, както и за успешното кариерно развитие на преподавателите и специалистите от ИКТ-сектора.

6. СРОК НА ПРОГРАМАТА – 36 месеца

7. ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА – 2 000 000 лв., разпределени, както следва:

- първа година - 800 000 лв. индикативна стойност

- втора година - 800 000 лв. индикативна стойност

- трета година – 400 000 лв. индикативна стойност

Финансирането на програмата се извършва от Министерството на образованието и науката (МОН). За всяка година от изпълнението на програмата министърът на образованието и науката утвърждава план-сметка по модули и дейности за изпълнение. Бюджетът ще се актуализира периодично в зависимост от конкретните условия, при които се провежда обучението.

Основно условие за финансиране на висшите училища е осигуряването на тясна обвързаност между националните и европейските стратегически документи и насоки, политиките за развитие на съответната институция и политиките за кадрово обезпечаване със специалисти от областта на ИКТ. Основно изискване към желаещите да се включат в обученията е демонстрирането на ясен ангажимент към развитието на съответното училище или висше училище в дългосрочен план.

8. БЕНЕФИЦИЕНТИ

Допустими бенефициенти са:

- Министерството на образованието и науката;
- Организацията, които чрез своите специализирани в ИКТ звена ще провеждат обученията – Русенски университет „Ангел Кънчев“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Технически университет – София и други висши училища с доказан опит в областта на обучението по ИКТ.

9. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

1. Създадена рамка за изготвяне на актуални и адаптивни програми за повишаване квалификацията на преподавателите в областта на ИКТ с оглед на дигиталната трансформация на образованието – 1 рамка.
2. Съставена програма за квалификационни обучения на преподаватели в областта на ИКТ – 1 програма.
3. Представени насоки за последващи дейности, свързани с повишаване квалификацията на преподавателите в областта на ИКТ – изготвени насоки.

4. Обучени преподаватели в прилагането на компетентностния подход с акцент върху дигиталните компетентности – не по-малко от 250.
5. Изградена платформа за сътрудничество и създадена мрежа (от преподаватели, учители и представители на бизнеса) за споделяне на опит, за управление целия процес, вкл. и издаване квалификационни сертификати на преминалите обучение – 1 платформа и 1 мрежа.
6. Съставена програма за обучение по иновативни образователни технологии – 1 програма.
7. Създадена общодостъпна виртуална библиотека (чрез облачните технологии) с програмата, презентациите, видеолекциите и наръчник по иновативни образователни технологии в интерактивен мултимедиен вариант – 1 виртуална библиотека.
8. Подготвени обучители и обучени учители и преподаватели по ИКТ-базирани иновативни образователни технологии – не по-малко от 500.
9. Подготвени учители и преподаватели за квалификационна дейност по прилагане на екипни взаимодействия в контекста на компетентностния и междудисциплинарния подход – не по-малко от 250.

1

0 Обученията се осъществяват от организации с опит в подготовката на ИКТ специалисти, в т.ч. на преподаватели и учители. Кандидатстването се осъществява по обявена процедура на официалната страница на МОН и на държавните висши училища. Ксловията за кандидатстване ще бъдат обявени не по-късно от 30 дни след публикуване на одобрената Национална програма на електронната страница на МОН.

Н

11. МОНИТОРИНГ

Д

И

Мониторингът върху изпълнението на програмата се осъществява на две нива:

Д

А

- проверки, анализи, изготвяне на междинни и финален доклади, базирани на пряката и на обратната връзка между лицата и организациите, ангажирани с изпълнението на програмата;

Т

В

А

Н

Е

И

мониторинг, в случай че са необходими такива, са в рамките на разчетените средства по програмата.

За мониторинг върху изпълнението на програмата се определя администратор – служител на МОН, който периодично на всеки 6 месеца изготвя доклад за резултатите от наблюдението върху изпълнението на програмата, степента на постигане на целите и показателите, както и направените финансови разходи.

12. ДЕМАРКАЦИЯ

Средствата по програмата не могат да се използват за дейности с еднакво предназначение, финансирани от фондовете на Европейския съюз, от друго национално финансиране, както и от други донорски програми.

ПРОЕКТ